

משפט פשוט בעל חלקים כוללים (משפט כולל)

תרגיל 1 – צ'א' 220

גרעין נושא+ לוואי, נשוא, נושא+נשוא, נשוא מורחב, חלק תחבירי חוזר

1. המלך הורדוס בנה והפך ... גדול ומפואר משפט פשוט בעל נושא כולל ולוואי כולל
2. הנתונים החדשים הובילו לפיטורי עובדים ולצמצום בהוצאות. משפט פשוט בעל מושא כולל
3. המנון "התקווה" מבטא את געגועי ... לארץ ישראל ואת הכמיהה ... מדינית. משפט פשוט בעל מושא כולל
4. התקשורת היא תנאי הכרחי ... חופש הביטוי והדעה. משפט פשוט בעל לוואי כולל
5. כל חברי הממשלה, פרט לשר החקלאות תמכו משפט פשוט בעל נושא כולל
6. צמחי הגינה מגיבים ... בטמפרטורה ובהספקת המים משפט פשוט בעל לוואי כולל
7. חברי המשלחת יתארתו ... בשעות היום, אך לא בשעות הלילה משפט פשוט בעל תיאור זמן כולל
8. אקופנקטורה מקלה משפט פשוט
9. הצליחו חוקרים להשביח לקצר ולהעשיר משפט פשוט בעל נושא מורחב כולל
10. עקרון ... דמוקרטי מחייב את המדינה ואת החברה להתייחס משי פשוט בעל מושא כולל

תרגיל 2 – צ'א' 222

גרעין נושא+ לוואי, נשוא, נושא+נשוא, נשוא מורחב, נשוא סתמי+נשוא, חלק תחבירי חוזר

1. התקשורת לא רק מיידעת מפקחת ומבקרת משי פשוט בעל נושא כולל
2. עשויה הסויה לכבוש לא רק את מדפי המזון, אלא גם את ארון התרופות. משי פשוט בעל מושא כולל
3. מנהל המחלקה אינו מקבל משפט פשוט (במבנה של הדגשה)
4. בואנוס איירס, ... לא רק עיר עסקים ומסחר, אלא גם מרכז של חינוך ותרבות. משי פשוט בעל נשי כולל ולוואי כולל
5. המבקר הספרותי לא ביקר משפט פשוט (במבנה של הדגשה)
6. קיבלנו לא רק עיתון שבועי, אלא גם ספר קריאה משי פשוט בעל מושא כולל
7. תערוכת הרהיטים לא תתקיים מחר, אלא בשבוע הבא. משי פשוט בעל תיאור זמן כולל
8. לא רק התכונות הפיזיות של ההורים, אלא גם התכונות האישיות נרכשות משי פשוט בעל נושא כולל
9. המחקר החדש חשף לא רק נתונים על רמת התלמידים, אלא גם במערכת החינוך משי פשוט בעל מושא כולל
10. נותנים לאנגשים הזדמנות שנייה, אבל לא שלישית. משי פשוט בעל נושא סתמי ובעל חלק כולל (לוואי)
11. יחידות הדיור לצעירים לא נבנו אלא מבוץ. משפט פשוט (במבנה של הדגשה)

תרכ"ף 3 – ע"א 223

גרעין נושא+ לוואי, נושא, נושא+ נושא, נושא מורחב, נושא סתמי+ נושא, ביטוי מכליל, חלק תחבירי חוזר

1. "חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" עוסק בשלוש זכויות עיקריות: הזכות לחיים, הזכות לכבוד והזכות לחרות. משי פשוט בעל מושא כולל (נהוג לציין כחלק כולל את תפקידו התחבירי של הביטוי המכליל, ולא תמורה כוללת) בשלוש היהודים נהגו לעלות לרגל... בשלושת הרגלים: בפסח, בשבועות ובסוכות. משי פשוט בעל תיאור זמן כולל בשלושת הספרות, הפיסול והציור, המוזיקה והתאטרון - כל חמשת ענפי האמנות שאבו... משי פשוט בעל מושא כולל חמשת שני אירועים מרכזיים בתהליך גיבוש העם היהודי הם יציאת מצרים ומעמד הר סיני. משי פשוט בעל מושא כולל שני החברה הישראלית צריכה להילחם עם שלוש חזיתות לפחות: ביטחון, כלכלה, חינוך ועוד. משי פשוט בעל מושא כולל שלוש המשלחת הגיאוגרפית התפצלה לשני מסלולי טיפוס: הרכסים המזרחיים והרכסים הדרומיים.
2. משי פשוט בעל ת' אופן כולל לשני
3. קיימים שני סוגי אבן נפוצים: גרניט ואבן גיר. משי פשוט בעל מושא כולל שני
4. נעשו כלי הנשק וכלי העבודה מארבעה חומרים שונים: מאבן, מעץ, מעצם ומקרן. משי פשוט בעל מושא כולל מארבעה
5. באתרים שונים גילו החוקרים... במערות, על שפת הנהרות ובתלי קברים. משפט פשוט בעל ת' מקום כולל

המרות – משפט בעל חלקים כוללים

תרכ"ף 1 – ע"א 224

1. הבימאי בחן את המועמדים להצגה ומסר להם את תוצאות הבחינה.
2. הטירונים התכוננו למסדר וסידרו את אוהליהם.
3. חברתי נסעה בקיץ לאילת ונהנתה משהותה בעיר.
4. הממשלה האזינה לדוח הרמטכ"ל ודנה בו.
5. הצייר קנה בדי ציור וצייר עליהם ציורים מרהיבים.

תרכ"ף 2 – ע"א 225

1. בבחינה בספרות... על שלוש יצירות: על "תהילה", על "בדמי ימיה" ועל "העבד".
2. עוגות גבינה, בורקס וכופתאות גבינה – מאכלים אלה נהוג לאכול בחג השבועות.
3. קניתי בחנות שלושה מוצרים: מברשת שיניים, משחת שיניים וסבון.
4. בית הספר לתיירות מציע שני קורסים: קורס סוכני נסיעות וקורס מורי דרך.
5. במדינות רבות מוטלים תפקידי השלטון על שלוש זרועות נפרדות: הזרוע המחוקקת, על הזרוע המבצעת ועל הרשות השופטת.

1. ראש הממשלה החזיר לארץ שלושה שגרירים: השגריר בצרפת, השגריר בארה"ב והשגריר בירדן.
2. מנהלי בתי הספר: אליאנס, תיכון חדש ועירוני ב התכנסו לשיבת חרום.
3. בחופשת הקיץ עובדים הנערים בעבודות שונות: במלצרות, בטיפול בקשישים ובשיווק מוצרים.
4. שני ספורטאים ישראלים: יעל ארד ואורן סמדג'ה זכו בעבר במדליה אולימפית בתחום הג'ודו.
5. עומס השיעורים אינו מאפשר לתלמיד להתפנות לעיסוקים חשובים אחרים: לספורט, לקריאת ספרים ולטיולים.

1. (1) לפי שיטת ביטוח הבריאות הממלכתי כל אזרח משלם למדינה כפי יכולתו.
(2) לפי שיטה זו הוא מקבל את כל שירותי הבריאות לפי צרכיו.
2. (1) דוד בן גוריון היה אחד ממנהיגי תנועת העבודה בארץ.
(2) הוא היה אחד מהמנהיגים החל מאמצע שנות השלושים של המאה העשרים.
(2) באותה תקופה הוא היה גם ממנהיגי ההסתדרות הציונית.
3. (1) האתלטיקה מחסנת את הגוף.
(2) היא מלמדת את האדם לשאוף להישגים.
(3) היא מלמדת אותו גם להשלים עם הפסדים.
4. (1) מאז ומתמיד שימשו כיסויי הראש להגנה מפני השמש.
(2) הם שימשו סימן היכר למעמדו של החובש אותם.
(3) הם שימשו גם סימן היכר לתפקידו של החובש אותם.
5. (1) טכניקות של הנדסה גנטית ישמשו בעתיד בפיתוח תרופות בעזרת צמחים וחיות.
(2) הן ישמשו גם בשינויים גנטיים בגוף האדם עצמו.
6. (1) החוויות בגיל הרך מלמדות את התינוק על יחסים בין אנשים.
(2) הן מלמדות אותו את הדרך להתמודד עם תסכולים.
7. (1) מוסדות רבים מציעים כיום קורסי הכנה לצבא.
(2) הקורסים עובדים על החלק הפיזי של האימון.
(3) הקורסים עובדים על שיפור הכושר הגופני.
(4) הם עובדים גם על ההתמודדות הנפשית של המתגייס.

1. א. (1) תקופת ההתבגרות אינה רק תקופת מעבר, אלא גם תהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים. נשוא כולל (שמני)
- (2) החברים קובעים למתבגר את מעמדו החברתי ומשפיעים על דימויו העצמי, על בטחונו העצמי ועל תפיסתו כפסי צמח וכפסי הצופט. נשוא כולל, מושא כולל ופואי כולל.
- ב. במשפט (1) קשר של ניגוד – לא רק... אלא במשפט (2) קשר של הוספה - קובעים ומשפיעים... את עצמו ואת העולם.
- ג. תקופת ההתבגרות היא תקופת מעבר ותהליך של ניתוק קשרים רגשיים עם ההורים.
2. א. נבדקה ואושרה – חלק כולל (נשוא)
- ב. נשוא מורחב.
- ג. התפקידים הרטוריים פרגמטיים: (1) מציין חזרה על פעולה (2) ניב – מטרתו להביע רעיון מסוים (4) מציין את תהליך הפעולה ואת התהוותו
- ד. על אף השינוי בתפיסה החברתית ימשיכו גברים לאייש את התפקידים הבכירים במגזר הציבורי.
3. א. משפט פשוט בעל חלק כולל (תיאור)
- ב. ניתנים – נשוא, לטובת המורים – תיאור
- ג. שיעורי הבית לא ניתנים לטובת המורים, אלא לטובת התלמידים.
4. א. לאחר קבלת דרישת השב"כ על ידי ועדת הכספים תוגברו אמצעי...
 ב. ועדת... קיבלה אתמול את דרישת... ואישרה את הגדלת...
 ג. בעקבות אישור הוועדה להגדלת... תוגברו אמצעי האבטחה...
 ד. מתגברים / תגברו את אמצעי... ראש הממשלה.
5. א. שני שרירים בצדי הגוף מסייעים לנו לייצב את הגב, מכניסים את הבטן ומחטבים את המותניים.
 ב. הגב - השרירים האלה מסייעים לנו לייצב אותו.
 ג. בצדי הגוף נמצאים / מצויים / קיימים שני שרירים.

לאחר שילד למד לקרוא ואהב לקרוא, (נשוא מורחב כולל) הוא מגלה עולם שני: את ממלכת האותיות. ארץ הקריאה היא יבשת מלאת רזים ומשתרעת למרחבי אין-קץ. הדיו השחורה של המדפיס הופכת לעצמים, לאנשים, לרוחות, לשדים ולאלים, (נשוא כולל [שמני]) שאותם אין למצוא בכל מקום אחר. זה שלא למד עדיין לקרוא, רואה אך ורק את העצמים הניצבים או המונחים תחת חוטמו, בקרבתו: את האב, את ידית הדלת, את מדליק הפנסים, את האופניים, את זר הפרחים, ובעד החלון אולי גם את המגדל של בניין התפילה (מושא כולל). היודע לקרוא יושב לפני ספרו ורואה בבת אחת את הקילימנג'רו, הר בדרום אפריקה, או את קרל הגדול, המלך ששלט בממלכת פרנקיה, או את הקלברי-פין בין השיחים או את האל זאוס, שלבש צורת שור, כשעל גבו רכובה אירופה היפה. (מושא כולל)

קראתי וקראתי וקראתי. (נושא + נשוא כולל) אף אות לא הייתה בטוחה מפניי. קראתי ספרים, חוברות, מודעות, שלטי חברות תעשייה, שלטים עם שמות פרטיים, תכניות, הוראות לשימוש במצרכים שונים, לוח "חברת צער בעלי חיים", תפריטי מסעדות, את ספר הבישול של אמא, פריסות שלום על גבי גלויות, את "אלבום התמונות הצבעוניות" של סכסוניה (מדינה בגרמניה) ואת קרעי העיתון הרטובים, שבהם נשאתי שלושה ראשי חסה הביתה. (מושא כולל)

קראתי כמו הייתה הקריאה צורך נשימה. כאילו בלעדיה הייתי נחנק. קראתי את שהבינותי ואת שלא הבינותי. "אין זה בשבילך", אמרה אמי, "לא תבין זאת!" בכל זאת קראתי. חשבתי בלבי: האם מבינים המבוגרים כל שהם קוראים? היום אני מבוגר בעצמי ויכולני לענות על השאלה תוך ידיעה ברורה: גם המבוגרים אינם מבינים הכול. ולו קראו רק מה שהם מבינים כי אז לא רבה הייתה המלאכה למדפיסי הספרים ולסדרים בבתי-הדפוס. (מושא כולל)

ג. החזרה באמצעות החלקים החוזרים מדגישה את העוצמה הרבה של הקריאה בעבור הנער הקטן: הוא חוזר על הפועל "קראתי", מדגיש את הסוגים השונים של חומרי הקריאה, את הדימויים שהוא רואה לנגד עיניו בעת קריאתו. חזרות אלה ממחישות את השפעתה העצומה של הקריאה על הנער.

2. תמורות:

הקילימנג'רו, הר בדרום אפריקה, קרל הגדול, המלך ששלט בממלכת פרנקיה, "אלבום התמונות הצבעוניות" של סכסוניה (מדינה בגרמניה)

תפקידן של התמורות להרחיב ולהוסיף מידע או רקע על המונחים שלפניהן.

1. הכותבת פונה אל ההורים החיים בעידן המודרני בטענה שבמקום לחנך את ילדיהם לעמוד מול הפיתויים הקיימים הם מעדיפים "לסלק" פיתויים אלה מדרכם של הילדים. לטענתה, במקום לחנך את הילדים להתמודד עם קשיים, ההורים מעדיפים להסיר את המכשולים, ובכך למנוע מהם את יכולת ההתמודדות במכשולים האמיתיים שיהיו להם במהלך החיים. לדבריה, המכשולים הקטנים הם לא האויב, אלא הם האמצעים להשגת מטרה – חינוך הילדים להתמודדות עם קשיים.

2. האמצעי הלשוני הוא משחק מילים (החלפת האותיות: שפע – פשע).

הכותבת רוצה להביע את דעתה שהשפע שלו מורגלים הילדים כיום הוא בעצם פשע חינוכי, לימודי, ערכי חברתי.

3. ריבוא – רבבה, עשרת אלפים,

קרביה (קרביים) – שם כולל לאיברים הפנימיים של הגוף, ובייחוד למעיים; רווח במשמעות – הישות הפנימית

של יצור חי, פנימיותו.

מהמורות – בור, גומה, מכשול, קושי, דבר המפריע להתקדמות של תהליך.

4. א. דוגמאות לחלקים כוללים: נשא, לואי, מונשא, חלק מנשא מורחב, נושא

פסקה א –

על אם הדרך קורצת מכונת... מנפנת... ולא נותנת מנוח.

ילדי האינסטנט מוצפי הריגושים ומאותגרי הפחמימות... לא עומדים... משלשלים... וממירים...

ההורים מועלים בשליחותם הבסיסית והמקורית... ומתמסרים

פסקה ב –

עלינו ללמד את... איך להתעלם. לסגור. להתמודד ולהתאפק... היצע בלתי סביר של תכניות טלוויזיה...

של אתרי אינטרנט... של מדפי סופרמרקט... וגם של מכונות ממתקים

פסקה ג –

... אנחנו קופצים... מספקים להם תעסוקה וריגושים

החיים לא פשוטים וברורים...

הרי לא לעולם נוכל לפסוע... ולהסיר...

... שאמורים ויכולים להבחין בין טוב לרע, בין מותר לאסור, ואם לא, עלינו למהר וללמד...

פסקה ד –

... הייתי מגייסת אותה... ומשתמשת בה... שיעור באחריות, בקבלת החלטות, בבחירה ובאיפוק

התפקידים הרטוריים:

לחזק ולהדגיש את המסר של הכותבת ולהעצים אותו.

ליצור מקצב וריתמוס מהירים ונמרצים.

ליצור מעין "שטיפת מוח" לצורך שכנוע.

ב. הגזמה – בעיה קיומית, מלחמה במכונת הממתקים, ריבוא ממתקים, תכניות טלוויזיה מרעילות מוח,

אתרי אינטרנט חוסמי תום,

מטבעות לשון / אירוניה – על אם הדרך

שימוש בלעז – ילדי האינסטנט, שומן טרנס

מטפורה – ריקוד המכונה, הורים שולי מוקשים

שאלות רטוריות – המורה קשוח מדי ודורש למידה מאומצת?

ג. באמצעות החזרות הקיימות במבנה של המשפט הכולל ובאמצעות האמצעים הרטוריים הנוספים הכותבת מחזקת ומדגישה את המסר שלה – חוסר חינוך הנוער להתמודדות עם מכשולים. החזרות יוצרות מעין "שטיפת מוח" שבו הכותבת רוצה לשכנע את ההורים בצדקת דבריה.

5. במשפט פשוט יבוא פסיק כדי להפריד תמורה, הסגר או מילת קריאה. במשפט שלפנינו בוחרת הכותבת לשים פסיק לפני המילה "הפעם" כדי לגרום לקורא להפסיק לפני מילה זו. ההפסקה יוצרת הדגשה של המילה – הפעם, ובכך היא מעצימה את הנאמר בחלקו הראשון של המשפט.

פצילות 3 צמוד 231 – "איך יכולתי להפסיד, הרי אני מורה!"

1. א. רמת הקריאה שלהם הייתה נמוכה וגרמה להם לתסכול.
ב. הם חוו כישלונות בעבר ופחדו לחוות זאת שוב.
ג. חומר הלימודים היה ילדותי ומשעמם.

2. א. הפרויקט נערך בשעות הלימודים.
ב. היה תגמול כספי מידי.
ג. החליפו תפקידים (תלמיד הופך להיות מורה).
ד. הטילו אחריות מלאה על התלמיד.
ה. גמול רגשי – היו דמות נערצת בעיני הקטנים שהתגעגעו אליהם.

3. בסיפור מופיעים ארבעה תיאורי זמן משמעותיים:
בתחילת שנות ה-60 - הזמן שבו התרחשה עלילת הסיפור.
לאחר זמן מה - הרגע שבו צץ במוחו של המורה הרעיון.
בוקר אחד – השינוי המשמעותי שחל בגיוס, המייצג את התפנית אצל שאר התלמידים.
בסוף השנה - סיום העלילה ותוצאות הפרויקט.

4. **דרך העבודה של המורה**
לימדתי אותם באיטיות, בסבלנות, בצורה יצירתית.
תגובת התלמידים למורה לפני תחילת הפרויקט
הגיבו בחשדנות, בכעס, בציניות, במרדנות.
יחס התלמידים לקריאה לפני תחילת הפרויקט
הם קראו בתסכול, בחוסר התלהבות, בעצלנות.
דרך עבודתם של התלמידים עם הטקסטים במהלך הפרויקט
אם הם יקראו באופן קבוע, בצורה מסודרת ועקבית...
יחס תלמידי היסודי אל הגדולים
הם התייחסו בכבוד ובהערצה ...

יחסם של הגדולים לעבודתם

ביצעו את העבודה באחריות, בהתלהבות ובשמחה.

התנהגות התלמידים בגדולים בסוף השנה, לאחר סיום הפרויקט

הם יתחילו להתלבש יפה יותר, מספר המריבות ביניהם יקטן בצורה משמעותית, הנוכחות שלהם תשתפר במידה ניכרת.

תיאורי האופן הרבים מאפשרים לנו לבחון את התקדמות העלילה ואת השינוי שחל בדמויות כולן. בתחילת הסיפור תיאורי האופן מתארים את היחס השלילי של התלמידים כלפי בית הספר, כמו חשדנות וכעס, וכלפי הקריאה - תסכול וחוסר התלהבות. במהלך הפרויקט יִחַסְסוּ השתנה, ולכן מופיעים תיאורי אופן חיוביים - באופן קבוע, בעקביות, בהתלהבות, בשמחה. בסוף השנה לא רק יִחַסְסוּ לבית הספר ולקריאה השתנה, אלא גם ההתנהגות שלהם השתפרה באופן משמעותי - התלבשו יפה יותר, מספר המריבות קטן בצורה משמעותית, הנוכחות השתפרה במידה ניכרת.

5. פניות - מר מקארתי, בן אדם. מילת קריאה - הי

"מר מקארתי" - פנייה השייכת למשלב לשון בינוני-גבוה. המילה "מר" היא פנייה של כבוד אל המורה.

"בן אדם" היא מילה השייכת ללשון הדבורה, וכשהיא מצטרפת למילת הקריאה "הי" יש העצמה של משלב לשון זה.

כצילוף 4 צא 232

1. ביטוי מכליל שאחריו באה תמורה מפרטת.

2. במשפט האחרון: ובשמיים יכולים לצפות בעופות נוספים: בעופות דורסים ועופות דואים אחרים.

3. יכולים לצפות - נושא סתמי + נושא מורחב

4. א. הסגר

ב. (4) כדי לאזכר דברים ידועים או שהדובר משער או מאמין שהם ידועים.